

УДК 316.77

DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.55.268527>

Висоцька Ольга Євгенівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, Комунальний заклад вищої освіти «“Дніпровська академія неперервної освіти” Дніпропетровської обласної ради», м. Дніпро, Україна
e-mail: vysolga@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1265-7582

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ДИСКУРС-АНАЛІЗУ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

У статті розкрито особливості застосування методології дискурс-аналізу при дослідженні комунікативної політики держави в сучасному інформаційному просторі. Доведено, що державно-політична реальність є багатовимірним феноменом, де політичний дискурс становить основу уявлень людини про ціннісні та культурно-історичні аспекти реалізації моделей владних відносин. Відзначено потенціал дискурсу стратегічних комунікацій у контексті вибудовування комунікативної політики держави.

Ключові слова: влада, дискурс, дискурс-аналіз, держава, комунікативна політика, текст, інформаційний простір.

Постановка проблеми. Методологія дискурс-аналізу набуває особливого значення в контексті протидії пропаганді в умовах інформаційної війни. Сьогодні ми переживаємо драматичні події, які, будучи спровоковані вторгненням та повномасштабною війною Росії проти України, одночасно спонукають до більшої кристалізації української нації та формуванню «активної» державності, вибудовуванню дійсної суб'єктності нашої держави на світовій арені. Велику роль при цьому відіграє символічна складова державної політики, характер її ретрансляції в інформаційному просторі. Інструментарій дискурс-аналізу може бути в нагоді при побудові стратегій комунікативної політики держави як важеля загальної візії розвитку її публічної сфери. Визначення

сильних та слабких рис комунікативної політики української держави за допомогою методології дискурс-аналізу дозволяє сформувати більш чітку стратегію її реалізації. У широкому контексті аналіз як прозорих, так і прихованих структурних відносин домінування, влади та контролю, що присутні в сучасному політичному дискурсі, сприятиме подоланню наявних суперечностей у просторі суспільно-політичного буття людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Методологія дискурс-аналізу має міждисциплінарний характер, сформувавшись на перетині соціальної лінгвістики та лінгвістичної культурології, одночасно використовуючи інструментарій постструктуралізму, системної теорії, аналітичної філософії. Одними з перших дискурс-аналіз як засіб вивчення мовленнєвих практик був запропонований Р. Бартом, Ж. Лаканом, Р. Якобсоном. Застосований в якості ефективної методології дослідження владних відносин, а також побудови символічної тканини державної політики такими авторами, як Т. А. ван Дейк, Р. Водак, М. Едельман, М. Йоргенсен, Е. Лаклау, Ш. Муфф, Л. Дж. Філіпс, Н. Феркляф, А. Фетзер, Д. Ховардс. Символічний вимір феномену влади та державної політики розглянуто в роботах Р. Барта, Ю. Габермаса, Ж. Дельоза, М. Гваттари, Е. Кассіра, Г. Лассуела, В. Ліппмана, М. Міллера, М. Фуко, О. Баранова, В. Бебика, А. Єрмоленка, Г. Почепцова, С. Цоколова. Одночасно питання перенесення методології дискурс-аналізу на реалії сучасного інформаційного простору, особливо в контексті комунікативної політики держави, залишається недостатньо розробленим, що пов'язано з відсутністю системних досліджень у цій царині. Посилення впливу соціальних мереж на політичні процеси, а також створення та активне просування смарт-дипломатії (яке, зокрема, яскраво було продемонстроване в діяльності Президента України Володимира Зеленського під час російсько-української війни) свідчать про необхідність переосмислення ролі методології дискурс-аналізу при вивченні актуального стану державної політики та владних відносин у цілому.

Метою статті є розкриття особливостей застосування методології дискурс-аналізу при дослідженні комунікативної політики держави в сучасному інформаційному просторі.

Виклад основного матеріалу. М. Йоргенсен та Л. Дж. Філіпс визначили дискурс як динамічну форму «соціальної практики, що будує соціальний світ, особистості та ідентичності» [8, с. 88]. Дискурс-аналіз можна вважати технологією осмислення текстів як набору дискурсів, образів, значень, контекстів, які формують символічний світ уявлень людини про дійсність, а також сутнісні та змістовні характеристики її бачення державно-політичних та соціально-культурних відносин. При цьому важливе значення має не лише семантична чи синтаксична структура текстів, але й соціокультурний контекст їх створення та функціонування.

Існують різні підходи до розуміння напрямків дискурс-аналізу. Зокрема, Т. А. ван Дейк зосереджується на соціокогнітивному підході вивчення взаємодії владного дискурсу, суспільства та когнітивних структур що існують [6], а в роботах Р. Водака основний наголос зроблено на дискурсивно-історичному підході до вивчення практик домінування та контролю з аналізом структурних компонентів текстових повідомлень [4; 23]. Своєю чергою, Н. Ферклаф сформулював критичну теорію дискурс-аналізу політичної реальності, яка включає такі етапи, як сприйняття тексту, аналіз текстуальної практики, а також вивчення соціальної практики, що з нею пов'язана [13]. Результатом такої методології є розгляд державно-політичної реальності як багатовимірного феномену, що має не тільки об'єктивні, але й суб'єктивні, символічно сконструйовані характеристики. При цьому критичний аналіз передбачає «спробу побачити взаємодію речей», уникаючи суперечностей в інтерпретації причинно-наслідкових зв'язків [13, р. 747].

На наш погляд, застосування критичної методології при аналізі дискурсу влади потребує дослідження соціально-політичних процесів та структур, усередині яких політичні суб'єкти створюють певні значення у процесі взаємодії з відповідними текстами. Також значущими є способи передання смислів, характер впливу дискурсів влади на різних соціально-політичних акторів, специфіка культурно-історичної ситуації в ході створення та інтерпретації текстів. Кожний текст містить як відкритий, так і прихований зміст. Тому при аналізі повідомлення велике значення має проміжок для його інтерпретації, історичний та культурний контексти. Одним з етапів критичного аналізу тексту, таким чином, буде розгляд інтертекстуальності як його співвіднесення з іншими дискурсивними практиками, розкриття синхроністичної та асинхроністичної його складових. Будь-який дискурс має певний просторово-часовий і символічний виміри, що передбачає вивчення не лише історичного, але й ідеологічного (символічного) контексту його формування та розвитку. Т. А. ван Дейк [6], Р. Водак [23], Н. Ферклаф [13], М. Йоргенсен [18], Е. Лаклау, Ш. Муфф [17], А. Фетцер, Г. Д. Лаурбах [14], Г. Д. Ховардс [11; 16] визначали в якості предметів дослідження дискурс-аналізу, власне, концепт влади, історії та ідеології конкретних політичних суб'єктів чи груп.

Політичний дискурс містить функції з виробництва, розподілу та регулювання владних відносин і проявляє себе в інституціональних (формальних) і повсякденних (неформальних) комунікативних практиках. Методологія дискурс-аналізу має важливе значення при описі комунікативної політики держави, її символічної основи як користування образами, що продукуються культурно-історичними та архетипними моделями владних відносин. Термін «символічна політика» введений М. Едельманом, який дослідив процес збільшення впливу засобів масової комунікації на громадську думку як інструмен-

тів формування уявлень громадян про державні інституції, а також легітимації державної політики [12]. Комунікативна політика держави здійснюється шляхом створення ціннісно-сміслових сенсів на основі мовленнєвої діяльності суб'єктів державної політики напряму або при посередництві медіа чи різних соціальних акторів. Вона може мати як односторонній, так і багатосторонній характер, причому наявність багатьох інформаційних каналів свідчить про складну консенсусну побудову комунікації держави та суспільства, що притаманно сучасним розвинутим демократіям [5].

Комунікативну політику держави спрямовано на системне та планомірне формування суспільної думки щодо стратегії її розвитку, змісту ідеологічної складової та ціннісних пріоритетів з використанням механізмів зворотного зв'язку. Ідеальна модель комунікативної політики держави передбачає створення та функціонування складної системи комунікації між державою та суспільством, що тяжіє до досягнення балансу між державно-політичними та соціально-гуманітарними інтересами обох сторін. Засоби масової комунікації в цьому випадку відіграють роль не тільки провідників, але й джерел публічної політики. В останні десятиліття відбулася суттєва технологізація політичної комунікації, а інформаційно-комунікативні технології дозволили підсилити символічний контекст процесу державного управління, сприяли створенню різноманітних дискурсів реалізації політики держави, що, зокрема, проявилось у розвитку політичного піару, публічної дипломатії, політичної іміджології тощо [22].

Символічний вимір дискурсу влади базується на загальнолюдських архетипах порядку та панування, а також виходить із природного прагнення людини до вибудовування образів. На цьому принципі засновано побудову уявних соціальних конструкцій, а також різні способи інтерпретації подій дискурсивними засобами. Феномен міфологізації влади, розкритий у роботах Д. Міда, Р. Касірера, Р. Барта, Ж. Бодрієра, М. Фуко та інших авторів, дозволяє вбачати в символізації владних практик ключовий інструмент їхньої легітимації. Проте сама наявність політичного дискурсу апріорі має характер «насилства над речами» [10, с. 156], коли певне тлумачення подій формує політично заангажовану та штучно створену «картину реальності», що нав'язується іншим соціальним акторам. Отже, політичний дискурс не тільки відтворює існуючі ціннісно-світоглядні та культурно-історичні патерни владних відносин, але й виступає основою для конструювання нових смислів щодо «світу» політичної діяльності суб'єктів, зокрема у сфері державної політики.

Символічна влада в політиці як специфічний вимір її реалізації особливо значення набуває з віртуалізацією суспільно-політичних відносин, коли важливою стає не стільки реальна монополія на насильство, скільки засоби та характер її репрезентації в інформаційному просторі. Тим самим реальність

влади в багатьох випадках визначається її віртуальною проєкцією. Саме з цим пов'язано намагання будь-якої влади встановлювати контроль над медіа шляхом підсилення впливу за допомогою шантажу, підкупу чи прямого втручання в їхню діяльність. Тому предметом вивчення владних відносин засобами дискурс-аналізу мають ставати не тільки повідомлення медіа, але й ступінь залежності їх від держави чи певних недержавних політичних груп чи осіб, а також форма їхнього викладу. Однак інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій диктує потребу аналізувати різні позиції повідомлень у співвідношенні одне до одного. Тому можна погодитися з думкою Р. Барта про те, що «будь-який текст є між-текстом по відношенню до якогось іншого тексту» [1, с. 417], тобто інтертекстуальність як модус існування будь-якого тексту має бути важливою складовою дискурс-аналізу владних практик.

У сучасному інформаційному просторі, на наш погляд, методологію дискурс-аналізу слід застосовувати не тільки до текстів, але й гіпертекстів як своєрідного рухливого способу існування повідомлень [9, с. 136]. Тобто до функції «де» міститься повідомлення, треба додавати функцію «як» і «коли» воно себе проявляє, тобто в якому інформаційному середовищі, додаючи до аналізу політичного дискурсу вивчення конкретних засобів ретрансляції повідомлень у соціальних мережах. Зокрема, характеристики просування політичного дискурсу у Facebook, Instagram, Telegram чи Tik Tok будуть мати свої особливості та структурні одиниці. У цілому інтернет як «нова форма публічності, де всі виявляються публікою один для одного» [2, с. 23], став сьогодні ключовим простором для конструювання символічної політики та політичних суб'єктів [3]. При цьому будь-який користувач соціальних мереж є «фігурою у новому типі політичних відносин, який не може існувати без лояльності учасників глобальної мережевої комунікації» [21, р. 78]. Визначимо головні особливості кожної з соціальних мереж як інформаційного середовища створення політичного дискурсу.

Facebook доволі давно використовується в політиці для впливу на громадську думку, особливо з точки зору «чорного» піару, однак можливість застосування «ботів» для просування певних повідомлень, а також замикання фейсбук-спільнот у відносно замкнуті інформаційні «бульбашки», робить його доволі обмеженим середовищем для політичної комунікації. Застосування методології дискурс-аналізу до повідомлень у Facebook дозволяє стверджувати про підсилену роль «мови ворожнечі» саме в цій соціальній мережі [15], незважаючи на існуючі обмеження на її використання, що пов'язано з розповсюдженням фейкових акаунтів, а також замкнутих навколо конкретних політичних лідерів груп, які створюють викривлені уявлення про ту чи іншу політичну ситуацію. Зокрема, меседж російської пропаганди про «клоунів» та «наркоманів» в українській владі, уявлення про її слабкість та нестійкість,

на наш погляд, було сформовано саме на подібній інтерпретації фейсбук-повідомлень певних політичних сил в Україні. Також слід вказати на суттєвий відтік молоді з Facebook останніми роками, яка більшою мірою знаходить себе в Telegram чи Tik Tok (меншою мірою – в Instagram як «вітринного» типу комунікації).

Якщо у Facebook містяться переважно персоналізовані текстові повідомлення, то в Telegram зосереджено анонімізовані та короткі тексти новинного чи аналітичного типу, які все більше витісняють класичну журналістику. Військові події в Україні показали, що саме Telegram не тільки перебрав на себе роль месенджера для особистих повідомлень, але й став основою для громадянської журналістики, а також різних способів активізму – від волонтерства до корегування дій ворога. Як можна побачити, класична журналістика все більше набуває вторинності, фактично повторюючи повідомлення, що передаються у Telegram-групах. Швидкість, інформаційна відкритість, простота у використанні робить Telegram провідним інструментом політичної комунікації на пострадянському інформаційному просторі. Одночасно можна побачити й спроби використання Telegram для дезінформації та пропаганди з боку російських сил, оскільки проблемною все ще залишається верифікація багатьох інформаційних повідомлень, тому небезпека певних інформаційних атак, особливо із застосуванням технології «білого шуму», залишається високою.

Tik Tok сьогодні також активно починає використовуватись у політичній комунікації, пропаганді і контрпропаганді. Головні його характеристики – гіпертекстовість, ємність та простота повідомлень. Tik Tok у певному сенсі став головними «очима» російсько-української війни, що дозволило доволі швидко просувати правду щодо різних її етапів. Можливість реконструкції подій, коментарі від її безпосередніх учасників роблять Tik Tok важливим інструментом політичного дискурсу. Tik Tok є відбитком ефекту «кліпового сприйняття» сучасної людини, що характеризується нетривалістю зосередження уваги на самому повідомленні, а також містить емоційно забарвлені образи, які мають бути донесені до споживача з можливістю постійного повторення їх у різних варіаціях при переході від одного «кліпу» до іншого. Дискурс-аналіз політичного сектору Tik Tok показує, що, по-перше, більшість аудиторії відноситься до молоді віком до 30 років, яка переживає політичні події крізь призму власної життєвої ситуації; по-друге, головним способом реалізації політичного дискурсу тут залишається політичний піар; по-третє, певна кількість політичної пропаганди та дезінформації від ворога подається від імені «звичайних пересічних громадян», що, однак, при можливості блокування, має тенденцію до зниження впливу.

Загалом завдяки соціальним мережам політичний дискурс зі сфери публічності перемістився всередину приватного буття сучасної людини, у результа-

ті чого сама сфера публічності суттєво розширилась [3, с. 23]. Світ владних відносин став тотально прозорим. Це, з одного боку, робить неможливим приховування порушень, до яких вдаються політичні суб'єкти, а з іншого — актуалізує проблему інформаційної війни як провідного стану сучасних регіональних та міжнародних конфліктів. Повномасштабна війна Росії проти України, яка ведеться практично в онлайн-форматі, дуже довго залишалася б чимось далеким і незрозумілим для більшості країн світу, якби не залучення потужних інформаційних інструментів з репрезентацією її жахів, що мають однозначне тлумачення. Потоки репортажів журналістів з деокупованих районів України та зйомки звичайними громадянами унеможлиблюють або принаймні послаблюють пропагандистський політичний дискурс Росії в її виправданні військової агресії. Дискурс-аналіз фактору впливу повідомлень про звірства в Бучі чи Маріуполі на політичні процеси в багатьох країнах демонструє прозорість інтерпретації ролі України як жертви, а Росії як агресора, що унеможливує будь-які спекуляції пропагандистського дискурсу останньої.

Слід зазначити, що соціальні мережі можуть бути не тільки носіями пропагандистських повідомлень, але й ставати важливим інструментом політичної комунікації, а також основою «стратегічних комунікацій» як «координованих дій, меседжів, зображень та інших форм сигналів або участі, що призначені інформувати, впливати чи переконувати цільові аудиторії в підтримці національних цілей» [20, р. 3]. Зокрема, щоденні звернення Президента України Володимира Зеленського під час повномасштабної війни виконують не тільки інформаційну, але й спонукальну, об'єднувальну та ціннісно-орієнтувальну функції, що дозволяє згуртовувати та мотивувати суспільство на спротив ворогу.

Відмінність дискурсу стратегічних комунікацій від дискурсу пропаганди полягає в тому, що останні мають характер цілковито штучних конструкцій, тоді як перші спираються «на реальність та «комунікування діями»» [7, с. 14]. Дискурс стратегічних комунікацій не використовує як інструмент впливу технологію дезінформації, а передбачає формування чітких меседжів щодо владних практик, зокрема діяльності органів державної влади і стратегій реалізації державної політики. Хочемо відзначити потенціал дискурсу стратегічних комунікацій з точки зору вибудовування комунікативної політики держави, особливо здійснення публічної дипломатії як «м'якої» сили у владних відносинах [19]. Артикуляція комунікативної політики держави на різних публічних майданчиках дозволяє як сформувати чіткий імідж країни на міжнародній арені, так і реалізувати стратегічні цілі будь-якої держави стосовно її громадян. Наприклад, проведення якоїсь реформи, політичної події завжди

має супроводжуватися комунікативною практикою доведення з боку держави через її агентів стратегічних завдань та стратегічного результату їх реалізації.

Аналізуючи дискурс стратегічних комунікацій, також слід урахувувати особливості аудиторії, на яку спрямовано вплив, способи передавання повідомлень, а також інтертекстуальні практики, контексти, що можуть бути отримані в ході інтерпретації повідомлень. Зокрема, передвиборча риторика політичних партій чи політичних лідерів не може повторюватися для різних аудиторій, соціальних груп і має свою специфіку в конкретних соціальних мережах. Якщо для Facebook доречні складні інтелектуальні конструкції, то Tik Tok дозволяє просування лише коротких мотивувальних гіпертекстових повідомлень.

Політичний дискурс як форма соціальної дії з точки зору методології дискурс-аналізу розкриває зміст не лише діяльності політичних акторів, але й особливості соціокультурного, історичного середовища, у якому вони перебувають. Звернення російської пропаганди до імперської міфології (зокрема інтерпретації захоплення території України як «повернення додому»), з одного боку, а також до квазірадянських міфологічних образів про «один народ», з іншого боку, спрямовано виключно на внутрішню російську аудиторію задля виправдання військової агресії і свідчить про експансіоністський тип комунікативної політики Росії.

Комунікативна політика України, своєю чергою, тривалий час залишалась недостатньо чітко артикульованою з точки зору визначення її ціннісно-світоглядних пріоритетів та стратегій розвитку. Знаходячись на стику європоцентричних та проросійських політичних практик, вона протягом десятиліть характеризувалася так званою «багатовекторністю» в державній політиці, що, однак, не сприяло формуванню її суб'єктності на міжнародній арені. Більш того, тривалий час Україна розглядалася зовнішніми спостерігачами як придатак Росії через спільну історію, а також культурну та мовну близькість. Незважаючи на намагання побудувати державну політику України на відмежуванні від Росії, що, зокрема, було зображено в дискурсивній моделі «Україна – не Росія», реальні трансформації в напрямку вибудовування власного політичного і культурного образу відбулися лише після 2014 р. У 2022 р. з моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну можна говорити про екзистенційний характер політичного дискурсу російсько-української війни, коли йдеться не лише про виживання нашої держави та громадян, але й про новий стан існування української державності. Якщо комунікативна політика України раніше мала несамостійний характер, а сама держава посідала вторинну позицію в регіональній політиці, то зараз відбувається масштабний вплив України і українців на всі міжнародні політичні процеси. Велике значення при цьому має застосування Президентом України неklasичної моделі

публічної дипломатії, що побудована на прямій комунікації з політичними лідерами країн та їх народами, у тому числі за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (онлайн-звернення, «айфон-дипломатія», публічні ініціативи гуманітарного типу тощо). Крім вербального інструментарію, важливу роль тут відіграють невербальні засоби (наприклад, одяг Президента України та інших посадовців у стилі мілітарі формує образ єдності держави з армією й народом у боротьбі з окупантами).

Висновки. Застосування методології дискурс-аналізу в дослідженні владних практик у цілому і комунікативної політики держави зокрема в умовах сучасного інформаційного простору має великий евристичний потенціал. Воно дозволяє визначати актуальні тенденції у громадській думці щодо реалізації суспільно значущих потреб та політичних інтересів. Комунікативну політику будь-якої держави має бути спрямовано не тільки на просування певних суспільно значущих повідомлень, але й на породження нових смислів, завдяки яким громадяни починають ідентифікувати себе як певну цілісність (націю, народ, громадянське суспільство), а також відчувати єдність завдяки створенню стійкого консенсусу щодо стратегії розвитку своєї країни. Дискурс-аналіз у цьому плані може бути важливим інструментом оцінки зрозумілих і привабливих для громадян цілей, цінностей, традицій, культурних кодів, на основі чого будується дієва стратегія комунікативної політики держави, яка сприятиме також формуванню привабливого іміджу країни на міжнародній арені.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барт Р. Миф сегодня / пер. с фр. Барт Р. *Мифологии*. Москва : Изд-во им. Сабашниковых, 1996. С. 233–286.
2. Больц Н. Азбука медиа. Москва : Европа, 2011. 136 с.
3. Висоцька О. Є. Феномени публічності та приватності в контексті сучасних комунікативних процесів. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 2020. Т. 12, вип. 1 (25). С. 21–29.
4. Водак Р. Критическая лингвистика и критический анализ дискурса. *Политическая лингвистика*. 2011. №4 (38). С. 286–291.
5. Габермас Ю. Структури перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії «громадянське суспільство» / пер. з нім. А. Нишко. Львів : Літопис, 2000. 317 с.
6. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация / пер. с англ. Москва : Прогресс, 1989. 312 с.
7. Дубов Д. В. Стратегічні комунікації: проблеми концептуалізації та практичної реалізації. *Стратегічні комунікації*. 2016. №4 (41). С. 9–23.
8. Йоргенсен М. В., Филлипс Л. Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод : пер. с англ. 2-е изд., испр. Харьков : Гуманитарный центр, 2008. 352 с.
9. Луман Н. Медиа коммуникации / пер. с нем. А. Глухова, О. Никифорова. Москва : Логос, 2005. 280 с.

10. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности : пер. с фр. Москва : Касталь, 1996. 448 с.
11. Discourse theory in European politics: identity, policy, and governance / edited by David Howarth and Jacob Torfing. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York : Palgrave Macmillan, 2005. xvii, 364 p.
12. Edelman M. The Symbolic Uses of Politics. Urbana, University of Illinois Press, 1964. 201 p.
13. Fairclough N. Technologisation of discourse. Texts and practices: readings in critical discourse analysis / edited by Carmen Rosa Caldas-Coulthard and Malcolm Coulthard. London; New York : Routledge, 1996. xii, 294 p.
14. Political discourse in the media: cross-cultural perspectives / edited by Anita Fetzer, Gerda Eva Lauerbach. Amsterdam ; Philadelphia : J. Benjamins Pub. Co., 2007. vi, 379 p.
15. Horwitz J. &, Seetharaman D. *Facebook Executives Shut Down Efforts to Make the Site Less Divisive. The social-media giant internally studied how it polarizes users, then largely shelved the research.* URL: <https://www.wsj.com/articles/facebook-knows-it-encourages-division-top-executives-nixed-solutions-11590507499> (дата звернення: 08.10.2022)
16. Howarth D. Discourse / David Howarth. Buckingham [England]; Philadelphia, PA : Open University Press, 2000. x, 166 p.
17. Laclau E., Mouffe Ch. Hegemony and socialist strategy: towards a radical democratic politics; translated by Winston Moore and Paul Cammack. London : Verso, 1985. 197 p.
18. Jorgenson M. Discourse analysis as theory and method / Marianne Jørgenson and Louise Phillips. London ; Thousand Oaks, Calif. : Sage Publications, 2002. viii, 229 p.
19. Nye J. S. Power in the global information age: from realism to globalization. London; New York : Routledge, 2005. 231 p.
20. Paul Christopher. Strategic Communication: origins, concept, and current debates. PRAEGER, 2011. 240 p.
21. Poster M. Information please: culture and politics in the age of digital machines. Duke University Press, 2006.
22. Vysotskyi O., Vysotska O. Technologies of Public Diplomacy: Methodological Principles and Practical Potential. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*. 2020. 3 (1). P. 139–147.
23. Wodak R. (ed.). Language, Power, and Ideology. Amsterdam : Benjamins, 1989.

REFERENCES

1. Bart, R. (1996). Mif segodnya; per. s fr. Bart R. Mifologii. Moskva: Izd-vo im. Sabashnikoviyh [in Russian].
2. Bolts, N. (2011). Azbuka media. Moskva: Evropa [in Russian].
3. Vysotska, O. (2020). Fenomeny publichnosti ta pryvatnosti v konteksti suchasnykh komunikatyvnykh protsesiv. *Filosofii ta politolohiia v konteksti suchasnoi kultury – Philosophy and political science in the context of modern culture, Vol. 12, issue 1(25), 21–29* [in Ukrainian].

4. Vodak, R. (2011). Kriticheskaya lingvistika i kriticheskiy analiz diskursa. *Politicheskaya lingvistika – Political linguistics*, 4 (38), 286–291 [in Russian].
5. Habermas, Yu. (2000). Struktury peretvorennia u sferi vidkrytosti: doslidzhennia katehorii hromadianske suspilstvo; per. z nim. A. Nyshko. Lviv: Litopys [in Ukrainian].
6. Deyk van, T. A. (1989). Yazyik. Poznanie. Kommunikatsiya; per. s angl. Moskva: Progress [in Russian].
7. Dubov, D. V. (2016). Stratehichni komunikatsii: problemy kontseptualizatsii ta praktychnoi realizatsii. *Stratehichni komunikatsii – Strategic communications*, 4 (41), 9–23 [in Ukrainian].
8. Yorgensen, M. V., Fillips, L. Dzh. (2008). Diskurs-analiz. Teoriya i metod; per. s angl. 2-e izd., ispr. Kharkov: Gumanitarnyyi tsentr [in Russian].
9. Luman, N. (2005). Media komunikatsii; per. s nem. A. Gluhova, O. Nikiforova. Moskva: Logos [in Russian].
10. Fuko, M. (1996). Volya k istine: po tu storonu znaniya, vlasti i seksualnosti. / Per. s frants. Moskva: Kastal [in Russian].
11. Discourse theory in European politics: identity, policy, and governance (2005). / edited by David Howarth and Jacob Torfing. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan.
12. Edelman, M. (1964). The Symbolic Uses of Politics. Urbana, University of Illinois Press.
13. Fairclough, N. (1996). Technologisation of discourse. Texts and practices readings in critical discourse analysis / edited by Carmen Rosa Caldas-Coulthard and Malcolm Coulthard. London; New York: Routledge.
14. Political discourse in the media: cross-cultural perspectives (2007). edited by Anita Fetzer, Gerda Eva Lauerbach. Amsterdam; Philadelphia: J. Benjamins Pub. Co.
15. Horwitz, J. & Seetharaman, D. *Facebook Executives Shut Down Efforts to Make the Site Less Divisive. The social-media giant internally studied how it polarizes users, then largely shelved the research.* URL: <https://www.wsj.com/articles/facebook-knows-it-encourages-division-top-executives-nixed-solutions-11590507499>
16. Howarth, D. (2000). Discourse / David Howarth. Buckingham [England]; Philadelphia, PA: Open University Press.
17. Laclau, E., Mouffe, Ch. (1985). Hegemony and socialist strategy: towards a radical democratic politics; translated by Winston Moore and Paul Cammack. London: Verso.
18. Jorgenson, M. (2002). Discourse analysis as theory and method / Marianne Jørgenson and Louise Phillips. London; Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
19. Nye, J. S. (2005). Power in the global information age: from realism to globalization. London; New York: Routledge.
20. Paul, Christopher (2011). Strategic Communication: origins, concept, and current debates. PRAEGER.
21. Poster, M. (2006). Information please: culture and politics in the age of digital machines. Duke University Press.
22. Vysotskyi, O., Vysotska, O. (2020). Technologies of Public Diplomacy: Methodological Principles and Practical Potential. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 3 (1), 139–147.
23. Wodak, R. (ed.). (1989). Language, Power, and Ideology. Amsterdam: Benjamins.

Высоцкая Ольга Евгеньевна, доктор философских наук, профессор, заведующая кафедрой философии, Коммунальное заведение высшего образования ««Днепровская академия непрерывного образования» Днепрпетровского областного совета», г. Днепр, Украина

ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ ДИСКУРС-АНАЛИЗА ПРИ ИССЛЕДОВАНИИ КОММУНИКАТИВНОЙ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА В СОВРЕМЕННОМ ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ

В статье раскрыты особенности применения методологии дискурс-анализа при изучении коммуникативной политики государства в современном информационном пространстве. Доказано, что государственно-политическая реальность является многомерным феноменом, где политический дискурс составляет основу представлений человека о ценностных и культурно-исторических аспектах реализации моделей властных отношений. Отмечен потенциал дискурса стратегических коммуникаций в контексте выстраивания коммуникативной политики государства.

Ключевые слова: власть, дискурс, дискурс-анализ, государство, коммуникативная политика, текст, информационное пространство.

Ysotska Olha Yevhenivna, D. Sc. in Philosophy, Professor, Head of the Department of Philosophy, Communal institution of higher education «Dnipro Academy of Continuing Education» of the Dnipropetrovsk Regional Council, Dnipro, Ukraine

APPLICATION OF THE METHODOLOGY OF DISCOURSE ANALYSIS IN THE RESEARCH OF THE COMMUNICATIVE POLICY OF THE STATE IN THE MODERN INFORMATION SPACE

The article reveals the features of applying the methodology of discourse analysis in the study of the communicative policy of the state in the modern information space. It is proved that state-political reality is a multidimensional phenomenon, where political discourse will establish the basis of human ideas about the value and cultural-historical aspects of the implementation of models of power relations. The potential of strategic communications discourse in the context of building a state's communication policy is noted.

Keywords: power, discourse, discourse analysis, state, communicative policy, text, information space.

